

بسم الله الرحمن الرحيم

متن کامل ویژه ارائه دستاوردهای انقلاب اسلامی در یک جلسه

با موضوع برکت ششم انقلاب در بیانیه گام دوم:

«افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در فضای عمومی جامعه»

فهرست مطالب

2 اقدامات پهلوی در مبارزه با معنویت مردم ایران:
3 اقدامات جمهوری اسلامی در گسترش معنویت در ایران:
4 نمونه هایی از افزایش روحیه معنوی و دینی در جامعه
4 پاسداشت مناسبات و شعائر مذهبی:
4 گسترش کمی و کیفی زیارت معصومان (ع) و امامزادگان:
4 گسترش کمی و کیفی مساجد و فعالیت های نماز:
5 گسترش فرهنگ انفاق و نیکوکاری:
5 گسترش حیرت آور فعالیت های جهادی:
5 گزارش مرکز تحقیقاتی پیو درباره میزان توجه به دعا در مردم جهان
5 تشییع پیکر مطهر شهدا؛ مرجعی برای ابراز روحیات معنوی
6 حجاب؛ معیار ما برای دین داری!
6 دست های تبلیغات دروغین
7 معیار دین داری از منظر آیات و روایات

یکی از موضوعات مطرح در حوزه انقلاب اسلامی که مورد بحث جدی قرار می‌گیرد، تغییر و تحول وضعیت معنویت و اخلاق در جامعه ایران است.

مقام معظم رهبری (حفظه الله) در بیانیه گام دوم انقلاب که در چهل سالگی انقلاب و خطاب به جوانان صادر فرمودند به موضوع «افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در فضای عمومی جامعه» به عنوان یکی از برکات انقلاب اسلامی اشاره می‌کنند و می‌فرمایند:

«انقلاب اسلامی ملت ایران [عیار معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه بگونه‌ای چشمگیر افزایش داد. این پدیده‌ی مبارک را رفتار و منش حضرت امام خمینی در طول دوران مبارزه و پس از پیروزی انقلاب، بیش از هر چیز رواج داد؛ آن انسان معنوی و عارف و وارسته از پیرایه‌های مادی، در رأس کشوری قرار گرفت که مایه‌های ایمان مردمش بسی ریشه‌دار و عمیق بود. هرچند دست تهاول تبلیغات مروج فساد و بی‌بندوباری در طول دوران پهلوی‌ها به آن ضربه‌های سخت زده و لجنزاری از آلودگی اخلاقی غربی را به درون زندگی مردم متوسط و بخصوص جوانان کشانده بود، ولی رویکرد دینی و اخلاقی در جمهوری اسلامی، دل‌های مستعد و نورانی بویژه جوانان را مجذوب کرد و فضا به سود دین و اخلاق دگرگون شد.»

ارزیابی وضعیت معنویت و اخلاق در جامعه و روند آن، با توجه به جنس موضوع، از جمله مواردی است که شاخص کمی واحد و دقیقی پیرامون آن وجود ندارد. از سوی دیگر شاخصه‌های تعریف شده در این زمینه نیز دارای معایب فراوانی است که ارزیابی بین‌المللی در این مقوله را با مشکلاتی مواجه می‌کند. لذا برای بررسی درست و دقیق این موضوع باید از سویی به **اقدامات حاکمیت‌ها** در قبال گسترش و حفظ معنویت پرداخت و از سوی دیگر به برخی شاخص‌ها که می‌توانند به نحوی نشان‌دهنده تقویت و یا فروپاشی معنویت در جامعه باشند، توجه نمود.

اقدامات پهلوی در مبارزه با معنویت مردم ایران:

اصلی‌ترین و مهمترین وجه تمایز جمهوری اسلامی ایران با رژیم پهلوی در این موضوع، رویکرد متفاوت این دو حاکمیت است. یکی از مهمترین اهداف حکومت پهلوی به انحراف کشاندن جامعه به سمت فساد و فحشا بود.

1) ژان لوروریه روزنامه‌نگار فرانسوی می‌نویسد: «اگر در کوچه و خیابان از ایرانیان بپرسید که چرا رژیم را مورد انتقاد و سرزنش قرار می‌دهند و جواب آنها را جمع کنید، فساد و انحطاط اخلاقی رژیم در ردیف اول پاسخ آن‌ها خواهد بود».¹

2) مجله زن روز در ۱۷ دی ۱۳۵۶ به مناسبت سالروز کشف حجاب مصاحبه‌ای با اشرف پهلوی انجام داد که اشرف در پاسخ به سوال منصوره پیرنیا که می‌پرسد: «شما آینده زن ایرانی را چه طور پیش بینی می‌کنید؟»، جمله‌ای می‌گوید که تیترو روزنامه‌های آن روز نیز می‌شود: «کاری خواهیم کرد که تا چند سال آینده در کتابخانه‌های ایران، وقتی کتاب لغتی برداشته شد در بخش حروف «چ» و «ح» دو واژه «چادر» و «حجاب» حذف شده باشد».²

3) همچنین آنتونی پارسونز سفیر انگلیس از عمق فاجعه‌ای که در جشن هنر شیراز می‌گذشت، این چنین سخن می‌گوید: «جشن هنر سال 1356 شیراز، از نظر کثرت صحنه‌های اهانت‌آمیز به ارزش‌های اخلاقی ایرانیان، از جشن هنر پیشین فراتر رفته بود... [به‌عنوان مثال] یکی از صحنه‌هایی که در پیاده‌رو اجرا می‌شد، تجاوز به عفت بود که به‌طور کامل، نه به‌طور نمایشی و وانمودسازی، به‌وسیله یک مرد کاملاً عریان یا بدون شلوار -درست به خاطر ندارم- با یک زن که

¹ ژان لوروریه و احمد فاروقی، ایران برضد شاه، ترجمه‌ی مهدی نراقی، انتشارات امیرکبیر، تهران 1358، ص 103.

² مجله زن روز ۱۷ دی ۱۳۵۶

پیراهنش به وسیلهٔ مرد متجاوز چاک داده می‌شود، در مقابل چشم همه صورت گرفت؛ ولی موضوع به شیراز محدود نشد و طوفان اعتراض که علیه این نمایش برخاست، به مطبوعات و تلویزیون هم رسید. من به این خاطر، موضوع را با شاه در میان گذاشتم و به او گفتم: «اگر چنین نمایشی، به طور مثال در شهر منچستر انگلیس اجرا می‌شد، کارگردان و هنرپیشگان آن، جان سالم به در نمی‌بردند!» شاه مدتی خندید و چیزی نگفت».³

4) در دوران پهلوی تعداد دانشگاه‌های کشور (223 دانشگاه⁴) کمتر از یک پنجم تعداد خانه‌های فساد (1120 مرکز⁵) بود که برخی از آنان در جهان سرآمد بودند؛ مانند کاباره‌ی شکوفه نو که یکی از 4 کاباره معروف جهان بود.

اقدامات جمهوری اسلامی در گسترش معنویت در ایران:

اما در مقابل جمهوری اسلامی تمام توان خود را برای افزایش و ترویج معنویت مردم انجام داد. و فضا را برای معنوی تر شدن جامعه فراهم کرد.

- **نام گذاری ها:** از آنجایی که نام گذاری ها به عنوان نمادهایی در فرهنگ سازی تاثیر دارند، در همان روز های ابتدای انقلاب نام صدها خیابان در تهران و شهرستان ها تغییر کرد. به عنوان مثال اسم خیابان ولی عهد، به ولی عصر (عج)، فوزیه به سمیه و ... تغییر پیدا کرد و نام های شهدا و عناوین انقلابی جایگزین شد. جالب هست بدانید که فقط در تهران، ۶۶ خیابان به نام شخص شاه یا خاندان پهلوی بود. همچنین خیابان ها و معابر با نام سران مستکبر عالم از جمله خیابان الیزابت دوم، آیزن هاور، روزولت، کندی و چرچیل و ... نامگذاری شده بود.

از سوی دیگر درباره نام گذاری ایام سال نیز تغییرات جدی و مهمی انجام شد. به عنوان مثال در دوران پهلوی روز تولد رضاخان به عنوان روز پدر، روز تولد مادر محمدرضا پهلوی به عنوان روز مادر، روز نجات محمدرضا از سوء قصد به عنوان روز دعا و نیایش، روز شادی به عنوان روز تولد ولی عهد و ... نامگذاری شده بودند که این مناسبت ها پس از پیروزی انقلاب اسلامی به مناسبت های دینی و آیینی تغییر کردند.

- **کتاب درسی:** مفاهیم و محتوای ضد احکام اسلامی از کتب درسی تغییر کرد. به عنوان مثال مظاهر بدحجابی حذف و مسائل معنوی و معارف اسلامی در کتب درسی گنجانده شد.

- **صدا و سیما:** در صدا و سیما به عنوان رسانه ای ملی، شبکه های گوناگون و متنوعی مانند شبکه قرآن، رادیو تلاوت، معارف، انقلاب و ... ایجاد شد. در ساعات اذان و مناسبت ها و اوقات مذهبی، برنامه های متنوع ترویج و آموزش مذهبی تولید و پخش شد. از سوی دیگر قوانین ناظر بر برنامه های صدا و سیما به گونه ای تدوین شد که در راستای حفظ و حراست از ارزش های دینی و گسترش معارف اسلامی باشد.

- **نهادسازی:** به جهت تقویت و تسریع فرآیند ترویج معارف و شعائر دینی نهادها و سازمان هایی تاسیس و متولی این امر شدند. مانند وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر تبلیغات اسلامی، کانون های فرهنگی، موسسات فرهنگی - تبلیغی و

³ آنتونی پارسونز، غرور و سقوط (خاطرات سفیر سابق انگلیس در ایران)، ص 91.

⁴ گزارش مقایسه عملکرد وزارت علوم از 57 تا 94 به آدرس

<https://public.msrt.ir/file/download/page/pdf1357-1394-1485695853>

5 تاریخ سیاسی معاصر ایران سید جلال الدین مدنی جلد 2 صفحه 139

از سوی دیگر می توان به ایجاد و تقویت و گسترش بسیاری آیین ها و مناسک دینی و مذهبی دیگر اشاره نمود.

نمونه هایی از افزایش روحیه معنوی و دینی در جامعه

پاسداشت مناسبات و شعائر مذهبی:

1. تأسیس خودجوش بیش از 90 هزار هیئت مذهبی، بعد از انقلاب اسلامی
2. اقبال گسترده جامعه به شعائر اسلامی و انقلابی با تأسیس و تجهیز 7528 حسینیه در سراسر کشور
3. حضور سالانه بیش از 800 هزار نفر برای برگزاری مراسم اعتکاف در بیش از 5500 مسجد کشور
4. حضور میلیونی مردم در مناسبت های مذهبی، از جمله اربعین حسینی، محرم و صفر، فاطمیه، جشن های عید غدیر، هفته وحدت، دهه کرامت و ...
5. برگزاری دعاهای ندبه، کمیل، عرفه، توسل و... با تجمعات میلیونی
6. برگزاری ده ها میلیونی مراسم شب های قدر، برگزاری هفتگی دعای توسل، در 563 بقعه متبرکه، هزاران مسجد و هیئت های مذهبی کشور، حضور میلیونی مردم در نماز عید سعید فطر در کشور
7. حضور میلیونی مادران به همراه کودکان شیرخواره در همایش شیرخوارگان حسینی در بیش از 4 هزار شهر و روستا و 839 بقعه متبرکه کشور؛
8. برگزاری نماز جماعت در تمام دانشگاه ها، مدارس، پادگان ها و مراکز نظامی و انتظامی با حضور پرشور جوانان
9. افزایش حضور مردم، خصوصاً جوانان، در یادمان های عملیاتی دوران دفاع مقدس (راهیان نور)، از 400 هزار نفر در سال 1384 به بیش از هفت میلیون نفر در سال 1396؛ پیش بینی حضور 10 میلیون نفر زائر در سال 1398 (که به خاطر شیوع ویروس کرونا انجام نشد)

گسترش کمی و کیفی زیارت معصومان (ع) و امامزادگان:

1. تشریف سالانه، بیش از 30 میلیون زائر به حرم مطهر حضرت علی بن موسی الرضا (ع)
2. تشریف سالانه، بیش از 10 میلیون زائر به زیارت حضرت فاطمه معصومه (س)
3. تشریف بیش از یک میلیون زائر به حرم حضرت شاه چراغ (ع)، فقط در نوروز 1397
4. تشریف سالانه 20 میلیون زائر منتظر به مسجد مقدس جمکران
5. تشریف 45 میلیون زائر به بقاع متبرکه و اماکن مذهبی در سال 1396

گسترش کمی و کیفی مساجد و فعالیت های نماز:

6. افزایش 2/5 برابری تعداد مساجد کل کشور با مشارکت مردمی؛ از 30 هزار مسجد در سال 1357 به حدود 75 هزار مسجد در سال 1397
7. برگزاری نماز جماعت در تمام پادگان ها و مراکز نظامی و انتظامی با حضور پرشور سربازان
8. افزایش عناوین کتب مروج نماز از کم تر از 10 عنوان به بیش از 2000 عنوان

گسترش فرهنگ انفاق و نیکوکاری:

1. رشد ده برابری وقف در دهه گذشته
2. استقبال بی نظیر مردم کشور از تأسیس و راه اندازی مؤسسات خیریه و ثبت بیش از ۱۵۰۰۰ مؤسسه خیریه تا سال ۱۳۹۷
3. پرداخت بیش از ۳۰۰ میلیارد تومان زکات فطره در سال ۱۳۹۵
4. حضور پرشور مردمی در جشن عاطفه‌ها و جمع‌آوری ۴۶ میلیارد و ۶۰۰ میلیون تومان در شهریور 1398 و افزایش ۴۱ درصدی آن نسبت به سال قبل
5. ثبت بیش از ۶۸۰۰ موقوفه علمی، آموزشی، پژوهشی و فرهنگی در سطح کشور
6. بهره‌مندی دانشجویان از 40 دانشگاه موقوفه

گسترش حیرت‌آور فعالیت‌های جهادی:

1. افزایش تعداد گروه‌های جهادی از 40 گروه در سال ۱۳۷۹، به 12 هزار گروه در سال ۱۳۹۸
2. حضور 2/5 میلیون نفری جهادگران (غالباً جوان) در مناطق محروم
3. اشتغال‌زایی و محرومیت‌زدایی نیروهای جهادی در ۲۸۹۸ روستا، در مدت دو سال و نیم
4. خدمت‌رسانی 5380 گروه جهادی شناسه‌دار و محله‌محور با 78 هزار نیروی جهادی برای کمک به سیل‌زدگان
5. انتظار 2200 گروه جهادی در صف خدمت‌رسانی به سیل‌زدگان

و ...

گزارش مرکز تحقیقاتی پیو درباره میزان توجه به دعا در مردم جهان

همه این موارد نشان دهنده افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در سطح عموم مردم جامعه است. در مقایسه با دیگر کشورهای جهان نیز گرایش‌های معنوی در ایرانیان برجستگی و درخشش ویژه‌ای دارد. براساس نتایج پژوهش‌های مرکز تحقیقاتی پیو، درصد افرادی که هر روز دعا می‌خوانند، در کشورهای مختلف به شرح زیر است:

چین ۱٪ - انگلستان ۶٪ - آلمان ۹٪ - فرانسه ۱۰٪ - استرالیا و روسیه ۱۸٪ - کانادا ۲۵٪ - رژیم غاصب صهیونیستی ۲۷٪ - آمریکا ۵۵٪، و ایران ۸۷٪.

تشییع بیکر مطهر شهیدا؛ مرجعی برای ابراز روحیات معنوی

مراسمات تشییع شهیدا و حضور مردم در این مراسم‌ها می‌تواند یکی از عرصه‌های بروز احساسات و عقاید معنوی باشد. مقایسه میزان استقبال از این مراسمات در اوایل انقلاب و همچنین در حال حاضر نکات ارزشمندی را در بردارد. حضور میلیونی مردم در تشییع شهدای غواص و تشییع شهید بی‌سر، شهید حججی نمونه بارز عشق و ارادت مردم به ساخت شهیدان و جبهه مقاومت است. این مراسمات جمعیت بیش از 2.5 میلیون نفر را ثبت کرده‌اند. نمونه بارز و ماندگار از حضور مردم در تشییع شهیدا، مراسم تشییع سردار دلها، حاج قاسم سلیمانی بود که جمعیتی در حدود 30 میلیون نفر را گردهم آورد. رهبر انقلاب درباره این مراسم باشکوه فرمودند: «آن روزی که ده‌ها میلیون در ایران و

⁶ https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/05/01/with-high-levels-of-prayer-u-s-is-an-outlier-among-wealthy-nations/ft_19-05-01_dayofprayer_ratesofdailyprayer/

صدها هزار در عراق و بعضی کشورهای دیگر به پاس خون فرمانده سپاه قدس به خیابانها آمدند و بزرگ‌ترین بدرقه‌ی جهان را شکل دادند، این یکی از آیام‌الله است».

حجاب؛ معیار ما برای دین داری!

متأسفانه تنها معیار ما در تعیین میزان دین داری مردم، حجاب است. عاملی که به واقع معیار دقیقی برای دین داری مردم نیست زیرا رفتار مردم را تنها از جنبه یکی از ملاک‌های ظاهری و یکی از فروع دین مورد بررسی قرار می‌دهد، در حالی که شاخص‌های دین داری و واجبات و محرمات دین، بسیار گسترده‌تر است.

رهبر معظم انقلاب درباره برخی خانم‌های بدحجاب می‌فرمایند: «دل، متعلق به این جبهه است؛ جان، دلباخته‌ی به این اهداف و آرمانهاست. او یک نقصی دارد. مگر من نقص ندارم؟ نقص او ظاهر است، نقصهای این حقیر باطن است؛ نمی‌بیند».

از سوی دیگر برخی با دیدن برخی مظاهر بدحجابی در شرایط فعلی، این طور تصور و اظهار می‌کنند که مردم پیش از انقلاب همه محجبه و با پوشش کامل بودند و تنها برخی از اعضای خاندان پهلوی و دربار بی حجاب بوده‌اند. در صورتی که واقعیت بسیار متفاوت است. در تاریخ 17 اسفند سال 1357، یعنی زمانی که هنوز یک ماه از انقلاب نگذشته است، راهپیمایی بزرگی بر ضد حجاب اجباری در دانشگاه تهران برگزار شد. طبق برخی گزارش‌های اعلام شده، جمعیت معترض حدود 100 هزار نفر گزارش شده است.

دست‌های تبلیغات دروغین

نکته مهم این است که برخی رسانه‌ها و همچنین تیم‌های تبلیغاتی دشمنان، قصد و برنامه جدی دارند که ذهنیت مردم را نسبت به گذشته تغییر دهند و با تغییر واقعیات، برداشت مردم را دگرگون کنند.

رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) وضعیت دین‌داری قبل از انقلاب را این‌گونه بیان می‌فرمایند:

«عزیزان من! من این را همین‌جا بگویم که دست‌هایی - تبلیغات دروغین و گاهی احمقانه و گاهی خبیثانه - می‌خواهند این‌طور وانمود کنند که مردم در سابق، از حالا دین‌دارتر و با اخلاق‌تر بودند. این دروغ است! سابق یعنی چه وقت؟ یعنی 200 سال قبل؟ بله! ممکن است؛ البته، آن را هم ما چیزهایی شنیده‌ایم؛ ندیده‌ایم. آن سابقی که ما یادمان است - پنجاه سال قبل، چهل سال قبل، سی سال قبل - انسان که در ماه رمضان به شهر تهران وارد می‌شد، اصلاً حال‌وهوای روزه در این شهر نبود! مردم راه می‌رفتند و راحت سیگار می‌کشیدند؛ غذا می‌خوردند؛ ساندویچ می‌خوردند! اصلاً کسی احساس نمی‌کرد که این‌جا روزه است! مشهد که شهری مذهبی بود - ما در مشهد بودیم - مردم راحت و علنی روزه می‌خوردند؛ گانّه در بعضی از بخش‌های شهر، اصلاً ماه رمضان نیامده است! در مساجد، ظهر ماه رمضان، در غالب مساجدی که انسان سر می‌زد و می‌رفتیم، می‌دیدیم پنجاه نفر، چهل نفر، حداکثر صد نفر جمعیت نشسته بودند! مگر اینکه در جایی، یک منبری معروف خوش‌بیانی باشد!

امروز شما نگاه کنید! همه‌جا روزه‌دار هست؛ همه‌جا [فرد] در حال ذکر و در حال توجّه هست و بهترین روزه‌داران از میان جوانانند. جلسات قرآن، جلسات دعا، جلسات توسّل، جلسات تضرّع و سخنرانی‌های طولانی هست. اصلاً آیا با گذشته، قابل مقایسه است؟! »

معیار دین داری از منظر آیات و روایات

اما به راستی خداوند متعال و اهل بیت (علیهم السلام) معیار اصلی دین داری را چه می دانند؟ الف) خداوند متعال در قرآن کریم اولین ویژگی یاران پیامبر (صلی الله علیه وآله) را ظلم‌ستیزی بیان می‌کند: «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا...»^۷ محمد رسول خداست و کسانی که با او هستند، در مقابل دشمنان قدرتمند و در مقابل دوستان مهربانند. آنان را اهل رکوع و سجده می‌بینی...».

یاران پیامبر قبل از آن که اهل رکوع و سجود باشند، ظلم‌ستیز بودند. آنان نه فقط در دوران پیامبر، بلکه همیشه در تاریخ این ویژگی‌ها را داشته و دارند. در زمان حال، بسیاری از مردم ایران نیز این گونه‌اند. در آستانهٔ چهل سالگی انقلاب، حضور میلیونی مردم روزه‌دار در راهپیمایی روز قدس، در گرمای شدید، آن هم پس از شب‌زنده‌داری شب‌های قدر، خود گویای این مطلب است.

به عنوان نمونه بسیار مهم، می‌توان به نظر مردم دربارهٔ محبوب‌ترین شخصیت ایران اسلامی اشاره کرد. به گزارش مرکز نظرسنجی دانشگاه مریند،^۸ حاج قاسم سلیمانی، نوک پیکان ظلم‌ستیزی ایران در منطقه، در دوران حیات شریفش سال‌ها با اختلاف چشمگیری، در صدر محبوب‌ترین شخصیت‌های مردم ایران جای داشت. حضور ده‌ها میلیونی مردم در تشییع پیکر مطهر این شهید نیز، استکبارستیزی مردم ایران را در تاریخ ثبت نمود.

ب) روایت زیبایی از پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله) هست که می‌فرماید:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: [لَأُعَذِّبَنَّ] كُلَّ رَعِيَّةٍ فِي الْإِسْلَامِ أَطَاعَتْ إِمَامًا جَائِرًا لَيْسَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ إِنْ كَانَتْ الرِّعِيَّةُ فِي أَعْمَالِهَا بَرَّةً تَقِيَّةً فَلَأَعْفُونَ [وَأَعْفُونَ] عَنْ كُلِّ رَعِيَّةٍ فِي الْإِسْلَامِ أَطَاعَتْ إِمَامًا هَادِيًا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ إِنْ كَانَتْ الرِّعِيَّةُ فِي أَعْمَالِهَا ظَالِمَةً مُسِيئَةً.^۹

خدای گرامی و بزرگ فرمود: قطعاً و یقیناً، مردم مسلمانی را که از پیشوایی ستم‌پیشه فرمان برند که از سوی خدای گرامی و بزرگ برگزیده نشده، عذاب می‌کنم! هرچند در اعمال خویش، نیکوکارانی پرهیزکار باشند! و قطعاً و یقیناً، مردم مسلمانی را که از پیشوایی هدایتگر فرمان برند که از سوی خدای گرامی و بزرگ برگزیده شده، می‌بخشم؛ هرچند در اعمال خویش، ستم‌پیشه‌ای بدکار باشند!

رهبر معظم انقلاب (حفظه الله) در شرح این روایت می‌فرماید:

نظام اسلامی به انسان‌ها سعادت می‌دهد. نظام اسلامی هم یعنی آن نظامی که مبنی بر هندسه الهی است برای جامعه؛ مبنی بر نقشهٔ خداست در جامعه! اگر این نقشه تحقق پیدا کرد، خیلی از تخلّفات فردی و شخصی و جزئی، قابل اغماض خواهد بود. روایت معروفی است که نقل حدیث قدسی را می‌کند: «لَأُعَذِّبَنَّ كُلَّ رَعِيَّةٍ فِي الْإِسْلَامِ أَطَاعَتْ إِمَامًا جَائِرًا لَيْسَ مِنَ اللَّهِ وَ لَوْ كَانَتْ الرِّعِيَّةُ فِي أَعْمَالِهَا بَرَّةً تَقِيَّةً». نقطهٔ مقابلش «وَ لَأَعْفُونَ عَنْ كُلِّ رَعِيَّةٍ أَطَاعَتْ إِمَامًا عَادِلًا مِنَ اللَّهِ وَ إِنْ كَانَتْ الرِّعِيَّةُ فِي أَعْمَالِهَا ظَالِمَةً مُسِيئَةً»، یعنی کار فردی و تخلّف فردی در یک نظام عظیم اجتماعی که حرکت عمومی به سمت درستی است، قابل اغماض است؛ یا شاید به تعبیر دقیق‌تر، قابل اصلاح است؛

7. فتح: 29

8. خبرگزاری وال استریت ژورنال نتایج این نظرسنجی را در نشانی زیر منتشر کرده است:

<https://www.wsj.com/articles/iran-generals-profile-rises-as-tehran-flexes-mideast-muscle-1519128000>

9. محمد بن علی بن بابویه قمی، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ج 2، ص 206.

بالأخره می‌تواند این جامعه را، این افراد را به سرمنزله مقصود برساند؛ برخلاف این که اگر چنانچه نه! اعمال فردی درست بود؛ اما روابط اجتماعی، نظامات اجتماعی، نظامات غلطی بود؛ نظامات جائری بود؛ نظامات خدا نبود؛ از ناحیه شیطان بود؛ از ناحیه نفس بود، اعمال فردی نمی‌تواند این جامعه را بالأخره به سرمنزله مقصود برساند؛ آن چیزی که مطلوب شرایع الهی است از سعادت انسان، آن را نمی‌تواند برایشان به وجود بیاورد. بنابراین، مسئله اطاعت کلان و اینکه انسان خط الهی را جست‌وجو کند و بیابد و آن را دنبال کند، بسیار اهمیت پیدا می‌کند. نظام اسلامی براساس توحید است. پایه اصلی، توحید است!¹⁰

والسلام علیکم ورحمت الله و برکاته

بر اساس محتوای پژوهشی «گام تمدن ساز» و «صعود چهل ساله»

اندیشکده راهبردی سعدها

10. بیانات رهبر معظم انقلاب (حفظه الله)، در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، 1388/12/6.